

Не се случило само она што не било во весниците

ШТИПСКИ Глас

Штипски месечник

Број 45

Јуни - Јули, 2013 г.

цена 15 денари,

М-р Оливера ЖЕЖОВА, главна уредничка на ТВ Стар

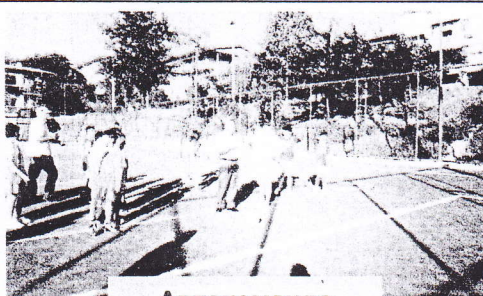
ТВ Стар е најгледана и највлијателна регионална телевизија

- Голема е одговорноста да работите во интерес на 186.000 граѓани во регионот.

AKTIVA
ENGINEERING

LOGWIN

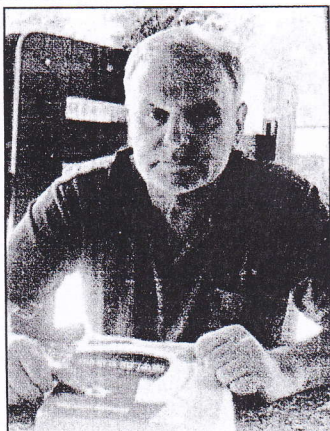
Автокоманда

Отворен прекрасен спортско - рекреативен комплекс

Драган Христовски,
фудбалска легенда

Капитално
дело за
напредок
на
фудбалската
игра

Бенјамин Цако,
момче кое инспирира

Работам
за
да можам
да
студирам

◀ Андон Мајхошев, доктор по политички науки:

Владата доминантна,
синдикатот последен

Тони Тоневски, претседател на ИПР: ▶

Голем скок
на Источниот регион!

Андон МАЈХОШЕВ, доктор по политички науки, професор на Праениот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“

Владата доминантна, Синдикатот последен во трипартитното партнерство

Интересно и актуелно дело излезе од научната работилница на Андон Мајхосев, доктор по политички науки, познат синдикалец кој 14 години беше претседател на Општинскиот а потоа и на Регионалниот синдикат во Штип. Книгата „Улогата на социјалните партнери во колективното преговарање во Република Македонија во периодот 1990 – 2012 година“. Промоцијата на книгата предизвика голем интерес и, за првпат на еден таков настан се разви дебата предизвикана од актуелноста на овој научен труд.

Г-дин Мајхосев, што беше мотивирачки фактор за да се нафатите да напишете едно вакво дело какво што во нашата држава досега го немало?

-Пред 10 години бев на студиски претстој во САД. Додека бевме во посета на познатата компанија за производство на авиони „Боинг“ таму беше најавен штрајк. Видов како по пат на преговори се решаваат крупни прашања кои постојано ги има на релација труд – капитал. Моето синдикално мнато и настанот во „Боинг“ беа пресудни во носењето на мојата одлука да застанам зад еден вакв научен труд.

Кај нас вечна тема е улогата на социјалните партнери во колективното преговарање. На Синдикатот му се импутира дека многу не се замавта по основата на неговото постоење, а тоа се работничките права. Се критикува неговата сервилност спрема државата (Владата) и работодавачите како партнери во трипартитните преговарања. Које е вашето гледиште на оваа голема тема која треба да биде елемент на хармонизација на општествените односи?

-Треба да се знае дека синдикализмот во светот е во една сериозна криза. Од тие светски процеси не може да биде имуна ниту Македонија. Но, кај нас социјалните партнери за кусо време одржаа 18 седници на економско – социјалниот совет. Трипартитниот социјален дијалог доби на интензитет. Многу закони иницирани од Синдикатот влегоа во трудовото законодавство. Тоа, секако е добро. Но, основно останува прашањето колку законите се применуваат во пракса, односно колку целата таа состојба е од корист за работниците.

Кажавте една интересна работа во однос на кризата на синдикализмот. Прашањето ни е како кај нас стојат работите ако се споредиме со светските синдикални процеси? Зошто во Македонија работничките тешко се организирани во синдикати ако постојат и се тврди дека во државата е спасот?

-Во САД само 11 проценти од вработени се синдикално организирани. Во Франција само 9 проценти. Во оваа држава, според моето истражување, работниците излегуваат на улица и протестираат иако имаат низок степен на организираност. Познат е случајот кога претседателот Жак Ширак во 2007 година под притисок мораше да повлече цел еден закон откако се соочи со еден таков радикален протест. Шведста со 80, Финска со 74, Норвешка и Данска со 70 про-

центи од вработени кои се синдикално организирани се на врвот. Од бившите ЈУ републики најнапредна е Словенија со 43 процентно членство. Во нашава држава синдикалното членство е во постојано опаѓање. Ако во 1986 година сме имале 532.000 вработени а 480.000 членови на синдикатот сега таа бројка е застаната на 131.000 членови иако во 2010 година, според статистичките податоци, сме имале 637.000 вработени. Тоа говори дека секој петти работник е синдикално организиран, што сепак не е во интерес на работниците.

Зошто е така? Што за овој процес кажува вашето истражување?

-Најголемиот проблем е во тоа што работниците не веруваат во моќта на синдикатот! Синдикалните водства не успеале да ги убедат работниците дека без силно синдикално организирање не можат да се остварат работничките цели. Во определени гранки немаме репрезентативни синдикати. Во некои стопански гранки не се формирани одбори на работодавачи. Таква е состојбата во трговијата во која се вработени 85.000 лица а само околу 3.500 се членови на синдикатот. Работниците не се организираат синдикално бидејќи имаат страв од одредени работодавачи. Таа состојба ја покажа моето истражување. На работодавачите им одговара оваа состојба, тоа е факт насекаде во светот па и кај нас.

Кај нас постојано се зборува за колективните договори. Познато е дека тие се од исклучително значење за социјалната

сигурност на работниците. Како Македонија стои во однос на ова прашање?

-Во 27 држави членки на ЕУ покриеноста со колективни договори е 62 проценти, кај нас таа покриеност е 35 проценти. Македонија, на почетокот од транзицијата кога процесот на приватизација беше на самиот старт, најголемиот дел од работодавачите но и Владата колективното преговарање го прифатија со голем ентузијазам, со многу позитивизам и јасна желба да се успее во тој процес. Во прилог на таквата ситуација одеше релативно добрата економска ситуација во државата, позитивниот став на тогашната Влада и на менаџерските структури спрема колективното преговарање. Тогаш голема беше и моќта на синдикатот. Денес правната рамка на колективното договарање кај нас е позитивно решена, допрени се стандардите кои ги има ЕУ но дали тоа што е во таа рамка се почитува до крај е сосема друга работа.

Во меѓувреме опасна моќта на синдикатот, стигна разочарувањето на работниците од него а зајакна моќта на еден од трите партнери. Како луѓето гледаат на моќта на партнерите во преговарањето?

-Според анализата која ја правев а која се заснова на повеќегодишни истражувања, согласно анкетата која ја направивме во овој однос, Владата е со убедливо најголема моќ, потоа следуваат работодавачите а дури на крајот е синдикатот. Две третини од испитаниците одговорија дека синдикатот е најслабата алка во колективното преговарање а една третина одговорија дека тоа се работодавачите. Ниту еден од испитаниците не ја посочил Владата како слаба алка. Тоа секако јасно ги става работите на своето место и дава одговор на многу крупни прашања кои мора да бидат предизвик на синдикатот во неговата натамошна борба за работничките права.

На промоцијата рековте дека во основа од колективните договори корист ќе имаат сите. На кои „сите“ мислевте притоа?

-Со донесување и практична примена на колективните договори во државата се обезбедува индустриски (социјален) мир, работодавачите имаат можност да функционираат во нормални услови и без закани од штрајк а работниците да ги уживаат сите права кои произлегуваат од трудово законодавство.

Во „Боинг“ бараа десет се согласија на пет

Законот за работни односи во САД е донесен во 1935 година. Со него е предвиден период кој се нарекува „ладење на главите“ и кој трае 60 дена. Во тоа време претседателот на државата определува медијатор за големите фирми кој посредува помеѓу синдикатите и работодавачите. Така се решаваат најголем број од проблемите со потпишување договори кои се погодни и за работниците и за компаниите. Во „Боинг“ се случи штрајк кога бев на студиски престој во САД, синдикатот бараше зголемување на платите од десет проценти, менаџерите нудеа само два, за со посредство на медијаторот да падне договор на пет проценти. По постигнувањето на договорот штрајкот беше откажан и се потпиша колективен договор